

24.1.2014

YM224/04/2013

Maa- ja metsätalousministeriö

Viite MMM:n kirje 4.12.2013 Dnro MMM022:00/2008
Hänvisning

Asia Lausunnon antaminen uuden kalastuslain hallituksen esitysluonnoksesta
Ärende

Ympäristöministeriö pitää kalastuslain uudistusta erittäin tärkeänä lainsäädäntöhankkeena ja pitää myönteisenä, että esityksessä on nykyistä lainsäädäntöä paremmin otettu huomioon kalakantojen suojelu ja siihen liittyvät sääntelykeinot sekä biologisen monimuotoisuuden suojelu.

Lakiehdotuksen 1 §:ssä (Lain tarkoitus) on onnistuneesti kuvattu tavoitetilaa ja se vastaa tasapainoisella tavalla valmistelutyössä esiin tulleisiin säätelytarpeisiin. Koska suurin osa uhanalaisista kalalajeista on myös vaelluskaloja, on myös hyvä että esityksessä on oma lukunsa vaelluskalojen ja niiden kulun turvaamiseksi. Mahdollisuus säätää kalojen yläpyyntimitasta on kalalajien- ja kantojen lisääntymisen turvaamisen kannalta hyvä lisä alapyyntimittojen lisäksi. Lisäksi hyvinä asioina voidaan mainita, että ELY:ille on annettu toimivaltaa tarvittaessa rajoittaa kalastusta ja että hoito- ja käyttösuunnitelmien asemaa on vahvistettu.

Ympäristöministeriö haluaa tuoda esiin eräitä jäljempänä tässä lausunnossa tarkemmin selostettuja täsmennystarpeita ja parannusehdotuksia laadittuun esitykseen.

Lain keskeisenä tavoitteena olevan kalavarojen ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä käytön järjestäminen edellyttää monipuolista yhteistyötä eri alojen toimijoiden kesken. Tätä silmällä pitäen ympäristöministeriö pitää hyvänä, että lakiehdotukseen sisältyy säännöksiä varsinkin alueellisesta yhteistyöstä. Ministeriö pitää tärkeänä, että myös ympäristöhallinnon eri sektoreiden asiantuntemusta hyödynnetään monipuolisesti tässä yhteistyössä. Lisäksi ministeriö korostaa, että mm. valtakunnallisten kalavarojen hoitosuunnitelmien valmistelussa on tärkeitä olla mukana riittävän laajapohjainen asiantuntemus.

Vaelluskalojen kannalta keskeisimpiä alueita ovat eräät rajajoet, joiden kalastuksen säätely perustuu jatkossakin naapurivaltioiden kanssa tehtyihin sopimuksiin. Ministeriö pitää tärkeänä, että pitkällä tähtäimellä myös näiden sopimusten mukaisissa kalastuksen säätelytoimissa otettaisiin käyttöön vastaavanlaisia hyviä instrumentteja kuin mitä lakiesityksen vaelluskaloja koskevaan 7. lukuun sisältyy.

Yleiskalastusoikeuksia koskevilla 7§:n ja kalastusta yleisillä vesialueilla ja Suomen talousvyöhykkeellä koskevilla 8§:n säännöksillä on yhtymäkohtia eräisiin luonnonsuojelualueita koskeviin säännök-

siin. Niiden yhdenmukaistamiseksi yleiskalastussäännöksiä vastaavaksi olisi sen vuoksi tarpeen samassa yhteydessä muuttaa myös kyseisiä luonnonsuojelulain säännöksiä.

Ministeriö katsoo lisäksi, että esitysluonnoksen 7§:n kalastuskilpailuja koskeviin säännöksiin liittyy eräitä ongelmia. Ne eivät ole kansalaisten oikeuksien toteuttamisen kannalta riittävän tarkkarajaisia. Esitysluonnoksen perustelut tältä osin ovat myös varsin puutteellisia, mikä vaikeuttaa esityksen arviointia.

Ympäristöministeriö katsoo edelleen, että EU:n meristrategiadirektiivin toimeenpanoon liittyvän merenhoitosuunnitelman velvoitteita ei ole riittävästi otettu esityksessä huomioon. Merenhoidon tavoitteena on meren hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä. Merenhoidosta annettussa asetuksen (980/2011) liitteessä 3 esitetään 11 laadullista kuvaajaa, jotka on otettava huomioon meriympäristön hyvää tilaa määritettäessä ja hyvän tilan tavoitteen toteuttamiseksi. Kuvaajissa todetaan, että ”Kaikkien kaupallisesti hyödynnettävien kalojen sekä äyriäisten ja nilviäisten populaatiot ovat turvallisten biologisten rajojen sisällä siten, että populaation ikä-, ja kokojakauma kuvastaa kannan olevan hyvässä kunnossa (3)” ja että ”Meren ravintoverkkojen kaikki tekijät, siltä osin kuin ne tunnetaan esiintyvät tavanomaisessa runsaudessa ja monipuolisuudessaan ja tasolla, joka varmistaa lajien pitkän aikavälin runsauden ja niiden lisääntymiskapasiteetin täydellisen säilymisen (4)”. Kalakantojen hyvän tilan saavuttamiseksi on siis arvioitava myös kalastukseen ja kalakantojen hoitoon liittyviä toimenpiteitä osana meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi tarvittavia toimia.

Hallituksen esitysluonnos vaatii vielä täsmentämistä monien suojelun kannalta keskeisten asioiden osalta. Näitä käsitellään seuraavassa:

Esitysluonnoksen yleisperusteluosaan ympäristöministeriö esittää seuraavia muutoksia lisäyksiä ja huomioita:

2.1.2 Kalastuksen ja kalakantojen nykytila

Tämän kohdan seitsemännessä kappaleessa tulisi mainita myös luontodirektiiviin 17 artiklan mukaisen uusimman, vuonna 2013 valmistuneen raportoinnin tulokset kalalajien osalta. Yleisperustelutekstiin tulee lisätä vuoden 2013 raportoinnin tulokset luontodirektiivin V liitteen kalalajeista, koska asiaan viitataan taas yleisperustelutekstin 4.3 neljännessä kappaleessa. **Epäsuotuisalla suojelun tasolla ovat siika ja harjus.**

Lisäksi ympäristöministeriö pyytää korjaamaan kappaleen ensimmäisen lauseen muotoon ”Vuonna 2010 julkaistussa Suomen ~~kalalajien~~ uhanalaisarviossa...”. Julkaisu ei koskenut ainoastaan kalalajeja joten viittauksessa tulisi käyttää tätä yleistä nimeä.

2.2 Euroopan unionin lainsäädäntö

Tämän kohdan viimeiseksi kappaleeksi esitetään alla olevaa lihavoitua tekstiä. Merenhoitosuunnitelma on EUn meripolitiikan ympäristöpilari ja sen tavoitteena on saavuttaa meriympäristön hyvä tilan vuoteen 2020 mennessä. Merenhoitosuunnitelmassa on toimenpiteitä ja tavoitteita, jotka koskettavat kalakantojen hyvän tilan saavuttamista osana meriympäristön hyvää tilaa ja toisaalta toimenpiteitä ja tavoitteita jotka kohdistuvat kalastukseen ja sen vaikutuksiin hyvän tilan saavuttamiseksi.

EU:n meristrategiadirektiivin (2008/56/EY) tavoitteena on EU:n merialueiden hyvä tila vuoteen 2020 mennessä. Direktiivissä sovelletaan ihmistoiminnan vaikutusten arviointiin ekosysteemiin perustuvaa lähestymistapaa, jossa tarkastellaan koko ekosysteemiä eli eliöstön ja elottomien ympäristötekijöiden kokonaisuutta. Meriympäristön tilaa tarkastellaan yhdennetyn meriympäristöön kohdistuvien paineiden ja vaikutusten sopeutuvalla hallinnalla, jolloin mm. valuma-alueelta välit-

tyvät vaikutukset, meriliikenne, vesirakentaminen merialueella sekä kalakannat ja kalastus ovat tarkastelussa. Direktiivi on pantu täytäntöön Suomessa lailla vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) ja valtioneuvoston asetuksella merenhoidon järjestämisestä (980/2011).

2.4. Kansainväliset sopimukset

Ympäristöministeriö esittää, että 2.4. kohtaan lisätään seuraava kohta:

"2.4.6 Itämeren merellinen ympäristönsuojelusopimus

Suomi on Itämeren merellisen ympäristönsuojelusopimuksen (Helsingin sopimus, HELCOM) osapuoli (SopS 2/2000), jonka tavoitteena on yhteistyössä kaikkien Itämeren rantavaltioiden kesken toteuttaa toimia eri sektoreilla Itämeren hyvän tilan saavuttamiseksi. Kalakantojen kestävyyttä ja kalastuksen vaikutuksia meren tilaan käsitellään osana HELCOM -yhteistyötä ja ne ovat osa 2007 hyväksyttyä Itämeren toimintaohjelmaa."

4.3. Ympäristövaikutukset

Luontodirektiivin 12 artikla 4 kohdan mukaisesti jäsenmaiden tulee ottaa käyttöön liitteessä IV mainittujen lajien tahatonta pyydystämistä tai tappamista koskeva tarkkailujärjestelmä. Luontodirektiivin 14 artiklan huomioimiseksi tulee lainsäädäntöön luoda järjestelmä, jolla varmistetaan että direktiivin liitteessä V mainittuja lajien hyödyntäminen ei ole ristiriidassa niiden suotuisan suojelutason saavuttamisen kanssa. Tämä jälkimmäinen velvoite on jossain määrin huomioitakin lakiehdotuksen pykälissä, mutta yleisperusteluihin tulisi lisätä tähän liittyvää tekstiä.

Esitysluonnoksen pykäläkohtaisessa tarkastelussa ympäristöministeriö esittää seuraavia muutoksia, lisäyksiä ja huomioita:

1 luku Yleiset säännökset

1 § Lain tarkoitus

Ympäristöministeriö pitää yleistä tavoitetilaa kuvaavaa säännöstä onnistuneena ja tasapainoisesti kestävyden eri elementit huomioon ottavana.

4§ Määritelmät

Vaelluskalavesistöjä koskevan 4-kohdan olisi tarkoituksenmukaista olla laajempi. Siihen tulisi kuluu myös vaelluskaloille nykyisin saavuttamattomat vesistön osat, mikäli niissä esiintyy vaelluskaloja tai niiden kantoja sekä lajin elinkierron kannalta keskeiset elinympäristöt ml. tärkeät syönönsalueet. Vaelluskaloihin esitetään lisättäväksi vimpaa.

2 luku Kalastusoikeus ja erityiset kalastukseen oikeuttavat luvat

7§ Yleiskalastusoikeudet

Luonnonsuojelulain, valtion luonnonsuojelualueita koskevassa ns. lakisäätöisiä poikkeuksia rauhoitussäännöksistä koskevassa 14 §:ssä on sen 1 momentin 5-kohdassa, onkimisen ja pilkkimisen salliva säännös. Tämä kohta on peräisin ajalta jolloin nykyistä läänikohtaisiin viehelupiin perustuvaa järjestelmää ei vielä ollut olemassa. Jokamiehen oikeuksiin rinnastuvien yleiskalastusoikeuksien laajuuden olisi kuitenkin perusteltua olla sama suojelualueilla kuin niiden ulkopuolellakin. Ympäristöministeriö esittää sen vuoksi, että hallituksen esitykseen kalastuslaista liitettäisiin myös esitys luonnonsuojelulain 14 §:n 1 momentin 5-kohdan muuttamisesta seuraavaan muotoon:

"kalastaa kalastuslain 7§:n yleiskalastusoikeuksien mukaisesti".

Lisäksi pykälän yksityiskohtaisista perusteluista puuttuu kilpailuiden luvanvaraisuutta koskeva kohta kokonaisuudessaan. Sen vuoksi säännöksen soveltamisen perusteita on vaikea arvioida.

Yleiskalastusoikeuden tai maksullisen viehekalastusoikeuden käyttöoikeuden tulisi olla kalastamisen tarkoituksista ja kalastajan henkilöllisyydestä riippumaton. Siten ”matkailukalastamisen” tulisi lähtökohtaisesti voida perustua yleiskalastusoikeuksiin.

Säännöksen soveltamisen kannalta on tarpeen määritellä, mitä ”kilpailuilla sekä muilla vastaavilla järjestetyillä tilaisuuksilla” tarkoitetaan. Tärkeätä on, ettei kalastusoikeuden haltijan vesille kohdenneta (järjestetä) kalastusta niin, että se on ristiriidassa hallituksen esityksen 50 §:n kanssa tai vaikuttaisi vähäistä enemmän kalakantoihin. Vesistön koolta ja kalakannalla on tässä suhteessa merkitystä. Ilmeisesti kalastuskilpailuiden vaikutuksia kalakantoihin on tutkittu. Nämä havainnot olisi hyvä kuvata lain perusteluissa.

Kalatalousviranomaiset voisivat määritellä kalatalousaluekohtaisesti luvanvaraisten ryhmien koot ja saalismäärät 36 §:ssä tarkoitettussa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa. Ympäristöministeriö esittää, että pykälän kolmatta momenttia muutettaisiin seuraavasti ja lisättäisiin uusi neljäs momentti.

Onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja sekä muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia varten on saatava kalastusoikeuden haltijan lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita sellaisiin tilaisuuksiin, jotka osanottajien vähäisen määrän ja tilaisuuden luonteen vuoksi eivät vaikuta kalakantoihin. Kalatalousviranomaiset määräävät 36 §:ssä tarkoitettussa käyttö- ja hoitosuunnitelmassa kalatalousalueittain onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskilpailuja sekä muita vastaavia järjestettyjä tilaisuuksia koskevat lupaperusteet. Lupavelvoitteen perusteena tulee olla kalataloudelliset näkökohdat ja alueen kalakantojen tila.

Kalastusoikeuden haltijan suostumus tarvitaan kuitenkin aina sellaiseen järjestettyyn tilaisuuteen, josta on tehtävä kokoontumislain (530/1999) 14 §:n tarkoittama ilmoitus.

Lisäksi ympäristöministeriö esittää harkittavaksi voidaanko yleiskalastusoikeuksia koskeva pykälä siirtää luvun alkuun.

8§ Kalastus yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä

Myös tällä säännöksellä on yhtymäkohtia valtion luonnonsuojelualueita koskevien säännösten kanssa. Asetuksella perustettavilla muilla luonnonsuojelualueilla nimittäin sovelletaan lain 17a§:n 4 momentin mukaan kalastukseen yleisellä vesialueella ja Suomen talousvyöhykkeellä sijaitsevalla luonnonsuojelualueella, mitä kalastuslain 6§:n 1 momentissa säädetään. Uutta kalastuslakia koskevassa esityksessä tätä vastaava säännös sisältyisi 8§:n 1 momenttiin. Ympäristöministeriö esittää sen vuoksi, että kalastuslain säätämisen yhteydessä muutettaisiin myös kyseinen luonnonsuojelulain 17a§:n 4 momenttiin sisältyvä viittaussäännös muotoon: ”mitä kalastuslain 8§:n 1 momentissa säädetään”.

18§ Alueellinen lupa kalastusopastointaan

Pykäläluonnoksessa puhutaan ”kalastusopastoinnasta”, ”kalastusmatkailutilaisuuksista” ja ”kalastusmatkailuyrittäjistä”. Ilmeisesti näillä tarkoitetaan samaa asiaa. Kalastusopas voi olla muukin kuin kalastusmatkailuyrittäjä. Käytettävää sanastoa olisi hyvä pyrkiä yhdenmukaistamaan. Pykälän perustelut ovat varsin puutteelliset.

Pienten opastettujen kalastustapahtumien luvanvaraisuutta ei ole perusteltu vaikutuksilla kalakantoihin. Suurimmaksi opastetuksi ryhmäkooksi laissa on ehdotettu kuutta henkilöä. Perusteluissa on

pelkästään mainittu, että se on näin voimassaolevassa laissa. Lain kokonaisuudistuksen yhteydessä tämäkin olisi perusteltava uudestaan.

Ehdotuksen mukaan kalastusoppaan tulisi maksaa 100 euron kalastuksenhoitomaksu vuosittain, vaikka ei kalasta. Kysymyksessä ei siis voi olla kalastuslupa. Luvan kirjoittamisesta aiheutuu kuitenkin kustannuksia, jotka oppaan tulisi yleisten maksuperusteiden mukaan maksaa. Tämänkaltaisiin maksuihin sovelletaan yleensä maksuperustelakia.

Kalastusopastoiminnan luvanvaraisuutta on perusteltu sillä, että sillä turvataan ryhmien kalastaminen tilanteessa, jossa pienikin esimerkiksi kahden henkilön ryhmän toimiminen katsottaisiin ”järjestetyksi tilaisuudeksi”. Jos 7 §:ää muutettaisiin ympäristöministeriön esittämällä tavalla, tämä ongelma poistuisi, koska kalakantoihin vaikuttumattomat pienryhmät voisivat toimia yleiskalastusoikeudella ja isommat ryhmät katsottaisiin järjestetyiksi tilaisuuksiksi. Yleiskalastusoikeuksia voitaisiin kuitenkin tarvittaessa rajoittaa 54 § nojalla.

3 luku Kalatalouden organisaatiot ja niiden tehtävät

24§ Kalatalousalueiden tehtävät

Ympäristöministeriö esittää, että pykälän 9)kohdasta sanat ”tähän lakiin” poistetaan ja korvataan ”muuhun lainsäädäntöön”- sanoilla. Tämä lisäys liittyy lakiin vesien- ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä asetukseen merenhoidonjärjestämisestä (980/2011), jossa asetetaan kalastoon ja kalatalouteen liittyviä tehtäviä koskien meren hyvän tilaan saavuttamista.

9) muut elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskuksen tulosohjaukseen sekä muuhun lainsäädäntöön perustuvat tehtävät.

25§ Kalatalousalueen yleiskokous

Ympäristöministeriö pitää hyvänä asiana, että ympäristöjärjestöt on otettu mukaan tähän toimintaan. Jotta ympäristöjärjestöjen mukaan ottamisella olisi vaikutusta, ne tulisi rinnastaa kalastusalan järjestöihin. Ensisijaisesti ympäristöministeriö katsoo, että ympäristöjärjestöillä pitäisi olla läsnäolo- ja puheoikeuden lisäksi myös äänioikeus. Tämä edesauttaisi lain 1§:ään sisältyvien tavoitteiden saavuttamista myös monimuotoisuuden osalta.

Ympäristöministeriö ehdottaa, että selkeyden vuoksi 25§ 3 momentti tulisi jakaa alla olevan ehdotuksen mukaisesti kahdeksi erilliseksi momentiksi:

Kalatalousalueen yleiskokouksessa on kullakin vähintään 1 000 hehtaarin vesialueomaisuutta edustavalla edustajalla kolme ääntä, vähintään 500 mutta alle 1 000 hehtaarin vesialueomaisuutta edustavalla edustajalla kaksi ääntä, muita jäseniä edustavilla edustajilla yksi ääni.

Valtakunnallisilla ympäristöjärjestöillä on kalatalousalueen yleiskokouksessa oikeus yhteen asiantuntija-edustajaan, jolla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus sekä äänioikeus. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa luettelon tässä momentissa tarkoitetuista järjestöistä viideksi vuodeksi kerrallaan.

4 luku Kalavarojen käytön ja hoidon suunnittelu

34§ Valtakunnalliset kalavarojen hoitosuunnitelmat

Valtakunnallisilla kalavarojen hoitosuunnitelmissa on tärkeä rooli paitsi kalavarojen hyödyntämisen ohjauksessa myös osana vesien- ja merenhoidon suunnittelua ja uhanalaisten lajien suojelua. Ympäristöministeriö pitää sen vuoksi tärkeänä, että lakiin otettaisiin suunnitelmien valmistelumenetelyä ohjaavia, laaja-alaista asiantuntemusta turvaavia säännöksiä. Ministeriö esittää sen vuoksi ve-

sienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain tapaan, että 1 momentin viimeinen lause muutettaisiin muotoon:

Hoitosuunnitelman valmistelusta vastaa maa- ja metsätalousministeriö yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Sen vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö.

36§ Käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatiminen

Ympäristöministeriö esittää, että 1 momentissa tulisi käyttää ”suuntaviivojen” sijaan ilmaisua ”ohjeistusta”, joka on täsmällisempi ja jota on käytetty aikaisemmissa luonnoksissa.

Pykälän perustelutekstissä on maininta vesien- ja merialueiden hyvän tilan tavoitteista, mitä ympäristöministeriö pitää hyvänä ja esittää, että ne sisällytettäisiin myös säännökseen. Ministeriö esittää sen vuoksi alla olevaa lihavoitua tekstiä täydentämään 3 momentin 1) kohdassa lueteltuja suunnitelmien sisältövaatimuksia:

1)perustiedot vesialueiden ja kalakantojen tilasta sekä kuvaus vesi- ja merialueiden hyvän tilan tavoitteista

6 luku Kalastuksen ohjaus ja rajoittaminen

46§ Kielletyt kalastustavat, pyyntimenetelmät ja kalastusvälineet

Yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan säännöksen tarkoituksena olevan lain 1§:n tavoitteiden vastaisten menetelmien ja välineiden käytön estäminen. Lain 1§:n mukaan lain tarkoitus on myös suojella luonnon monimuotoisuutta. Ympäristöministeriö esittää sen vuoksi, että esityksen 46 §:n 1momentin luetteloon lisätään yhdeksi kohdaksi pohjatroulit ja 9) kohtaan lisätään alla oleva lihavoitu teksti:

9) muut pyydykset ja laitteet sekä kalastustavat, jotka tarpeettomasti vahingoittavat tai tuhoavat kaloja taikka vaarantavat kalakannan säilymistä vesistössä tai ovat haitallisia luonnon monimuotoisuudelle.

47§ Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen poikkeuslupa

Koska luontodirektiivin 14 artiklan edellyttämistä direktiivin liitteen V lajeja koskevista sääätelytoimista voidaan poiketa vain direktiivin 16 artiklassa mainituilla perusteilla, ympäristöministeriö esittää että ELY-keskusten poikkeuslupan edellytykset kyseisten lajien osalta tulisi määrittellä luontodirektiivin 16 artiklan mukaiseksi. Vastaava järjestelmä on lainsäädännössä luonnonsuojelulain 49§:n 3 momentissa sekä metsästyslain 41a§:ssä.

48§ Pyydysten asettaminen ja merkintä

Ympäristöministeriö kannattaa 1 momentin muotoilua jossa pyritään välttämään muihin lajeihin kohdistuvaa sivusaalistusta.

49§ Kaupalliseen kalastukseen tarkoitetut pyydykset ja pyyntimenetelmät

Määritelläänkö pyydysmuodot jossain kohtaa esim. asetuksessa? Tulisi mainita missä tämä määrittely tehdään.

52§ Kalastuksen rajoittamista koskeva asetuksenantovaltuutus

Ympäristöministeriö pitää esitettyä säätelymekanismia välttämättömänä ja kannattaa ehdotettua säännöstä. Erityisen tarpeelliseksi ministeriö katsoo sen luontodirektiivin liitteessä V mainittujen lajien säätelyn kannalta, minkä vuoksi pykälän perustelujen kolmannen kappaleen loppuun esitetään lisättäväksi lause: ”Säännös on tarpeen myös luontodirektiivin 14 artiklan mukaisten direktiivin liitteessä V mainittujen lajien hyödyntämiseen liittyvien velvoitteiden toimeenpanon kannalta.”

55§ Kalojen rauhoitus

Ympäristöministeriö kannattaa esitettyä säännöstä ja esittää, että sen perustelujen loppuun lisättäisiin seuraavaa:

”Rauhoittamistarvetta on tarpeen harkita myös kansallisesti uhanalaisiksi luokitelluilla tai sellaisilla luontodirektiivin liitteeseen V kuuluvilla lajeilla, joiden suojelutaso ei ole suotuisa. Niitä koskeva suojelutason arviointi laaditaan kuuden vuoden välein direktiivin 17 artiklan mukaisesti.”

59§ Uhanalaisten eläinlajien eliölajien suojelu

Ympäristöministeriö esittää että eläinlajien sijaan tulisi käyttää eliölajia, joka kattaa myös mahdolliset vaikutukset kaikkiin lajeihin ja olisi näin lain 1§ mukainen.

XX§ Muiden kuin kalalajien sivusaaliiksi jäämisen ilmoittaminen

Ympäristöministeriö on jo aiemmissa kannanotoissaan esittänyt, että lakiin lisättäisiin alla oleva pykäläehdotus. Tämä olisi myös lain 1§:n tavoitteiden mukainen lisäys. Sivusaaliiksi jääminen on yksi monien lajien kuolinsyy, jonka suuruudesta ei ole tarkkaa tietoa. Tätä tietoa tarvitaan, jotta voidaan arvioida sivusaaliiksi jäämisen merkitystä lajille/populaatiolle ja kehittää valikoivimpia pyydyksiä. Tähän velvoittaa myös luontodirektiivin 12 artikla kohta 4, jossa todetaan: *Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön liitteessä IV olevassa a alakohdassa lueteltujen eläinlajien tahatonta pyydystämistä ja tappamista koskeva tarkkailujärjestelmä. Jäsenvaltioiden on saatujen tietojen perusteella suoritettava uusia tutkimuksia tai toteutettava tarvittavia suojelutoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tahattomalla pyydystamisellä tai tappamisella ei ole merkittävää kielteistä vaikutusta kyseisiin lajeihin.* Ministeriö esittää alla olevan uuden pykälän lisäämistä esim. 59§:n jälkeen:

Hylkeiden, pyöriäisen sekä rauhoitettujen lintujen ja riistalintujen pyydykseen jäämisestä tulee pyydyksen haltijan ilmoittaa Luonnonvarakeskukselle (Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos), Riistakeskukselle tai ELY- keskukselle viipymättä.

Verkkoon tai muuhun pyydykseen kiinni jäänyt vahingoittumaton valas on päästettävä välittömästi vapaaksi Lain valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta (1112/1982) mukaisesti.

7 luku Vaelluskalat ja kalan kulun turvaaminen

64§ Kalastuksen rajoittaminen vaelluskalojen kulun turvaamiseksi

Huomioiden vaelluskalojen nykytilan ministeriö esittää, että pykälän 1 momentin asetuksenantovaltuutus tulisi muotoilla velvoittavammaksi ja lauseen loppupuolella oleva ”olennaisesti” – sana tulisi poistaa alla olevan ehdotuksen mukaisesti:

Valtioneuvoston asetuksella ~~voidaan~~ **tulee** vaelluskalavesistössä rajoittaa otettavan saaliin ja käytettävien pyydysten enimmäismäärää sekä kalastamista sellaisella alueella, pyydyksellä, kalastustavalla tai sellaisena ajankohtana, että vaelluskalojen kulku tai luontainen elinkierto ~~olennaisesti~~ häiriintyy.

65§ Jokisuukalastuksen kieltö

Ympäristöministeriö esittää, että kalastuskieltö tulisi olla vuoden ympäri. Meritaimenet ja lohett nousevat koko sulanveden aikana. Lisäksi talvella ja keväällä on kudulta palaavia kaloja, joita ei tulisi pyytää.

69§ Kalastaminen purossa

Ympäristöministeriö esittää, että purossa katiskalla pyytäminen tulisi kieltää. Katiskan koosta (joita ei ole määritelty) riippuen kalan kulku voitaisiin täysin estää.

8 luku Kalojen istuttaminen ja muu kalavesien hoito

73§ Kalojen ja rapujen istuttaminen

Ympäristöministeriö ei kannata uusien lajien tai kannan kotiutusistutuksia. Uusien lajien osalta voidaan tulkita että ne ovat vierasperäisiä lajeja, joten vieraslajistrategian mukaisesti uusia lajeja ei tule päästää luontoon, ei edes luvanvaraisesti.

12 luku Valvonta ja seuraamukset

117§ Kalastusrikkomus

Ympäristöministeriö esittää, että uhanalaisten kalalajien osalta otettaisiin käyttöön samanlainen menettämisseuraamukset sisältävä järjestelmä, mitä käytetään luonnonsuojelulaissa (59§) ja metsästyslaissa (79§ ja 80§), joissa lajeille on määritelty ohjeelliset arvot. Rangaistavaan tekoon syyllistynyt tulisi rangaistusseuraamusten lisäksi tuomita menettämään valtiolle se arvo, mikä kiellon kohteena olleella kalalajilla on lajinsa edustajana. Ohjeelliset arvot määritteli lakiin otettavan valtuuden nojalla maa- ja metsätalousministeriö.

Pykälästä puuttuu myös säännös joka liittyy selkeän luvattoman kalastuksen järjestämisestä.

xx § Menettämisseuraamus

Tuomioistuimet voivat puuttua tehokkaasti kalastusrikkomuksiin, mikäli eri lajien yksilöillä on rahassa mitattavat arvot. Arvojen määrittelyssä tulee huomioida mm. uhanalaisuus sekä myös laittomasti pyydystetyn yksilön arvo lajille, esimerkiksi kutuun nousevan lohinaaraan arvon tulisi olla huomattavasti suurempi kuin syönnöksellä olevan koiraan. Siten myös rikkomuksen vakavuus lajin kannalle huomioidaan. Jos korvaukset ovat tuntuvia, on niillä myös huomattava ennaltaehkäisevä vaikutus. Ministeriö esittää alla olevan uuden pykälän lisäämistä 117§:n jälkeen:

Joka on syyllistynyt 117 §:ssä tarkoitettuun tekoon, on tuomittava menettämään valtiolle se arvo, mikä tämän lain tarkoittaman kala- tai rapulajin ja nahkiaisien yksilöllä on lajinsa edustajana. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa asetuksellaan ohjeelliset arvot kala- tai rapulajeille ja nahkiaiselle.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Ylijohtaja

Timo Tanninen

Tiedoksi: Ympäristöministeriön osastot ja yksiköt
ELY -keskukset
Suomen ympäristökeskus
Metsähallitus
Suomen luonnonsuojeluliitto
WWF Suomi